De cottage garden van Leonard en Virginia Woolf achter Monk's House in Rodmell, East Sussex, hun idyllische tweede thuis vanaf 1919. © National Trust Images/James Dobson

schrijfster zet meteen de toon met haar verwilderde tuin.

Frances Hodgson Burnett heeft heel andere bedoelingen met haar wildernis in het kinderboek *De geheime tuin*. Dit verhaal gaat over het herstel van een plek. Aan het eind is alles opgeknapt en is het een en al 'bonte kleurenpracht van herfstig geel en oranje en blauw en vlammend rood'. Lively noemt deze klassieker als voorbeeld van een symbolische tuin. Ze heeft niets met deze vertelling over het therapeutische belang van gezonde buitenlucht, de boodschap ligt er te dik op. Een mooier voorbeeld van een tuin met een symbolische lading vindt ze Philippa Pearces *Toms nachtelijke avontuur*, ook een kinderboek.

Titanische strijd

Een van mijn favoriete non-fictieboeken over het tuinleven is Diane Ackermans *Cultivating delight. A natural history of my garden*. Op de maat van de seizoenen volgt de Amerikaanse het plantaardige en dierlijke leven in haar tuin. De lezer wordt een heel nabije blik gegund. Je voelt het stuifmeel prikken bij je neusvleugels, zo zintuiglijk schrijft Ackerman. Ze heeft het over zomerdagen die zich, in al hun auditieve variatie, ontvouwen als een symfonie van Charles Ives.

Ackerman heeft een heel ander temperament dan de mild-ironische Lively. Haar werk wordt onterecht niet genoemd in Lively's overzicht van literaire non-fictie over het tuinleven. Lively's focus is sowieso erg Brits. Welke non-fictieschrijvers kunnen haar bekoren? Ze looft de bescheiden schrijfstijl van Margery Fish, schrijfster van *De tuin die wij maakten*. Fish hield van minder opzichtige bloemsoorten dan haar man, waarop Lively van wal steekt over onmin tussen tuinierende partners. Ook het boek *Green thoughts* van Eleanor Perényi is geliefd bij Lively. Aan de onbarmhartige oostkust van de Verenigde Staten probeert deze schrijfster haar eenjarigen te beschermen tegen bosmarmotten. En dan Karel Capek, schrijver van romans en van *Het jaar van de tuinier*. Voor de Tsjechische schrijver is de tuin een tegenstander. Tuinieren is, zo meent hij, een titanische strijd leveren, dag in dag uit.

Tuinieren en schrijven laten je omgaan met verandering in het leven, met vergankelijkheid

Op 31 mei 1920 schreef Virginia Woolf in haar dagboek dat ze de hele dag onkruid had gewied in de tuin bij Monk's House, samen met haar man: 'Allebei stijf en vol krassen vandaag, met chocoladebruine aarde onder onze nagels'. Lively kan aan de tuinscènes in Woolfs werk zien dat ze weet waarover ze het heeft. Ze voert meer tuinierende schrijvers op: Edith Wharton, Elizabeth Bowen, Carol Shields.

Shrimp Cocktail

Terwijl ik pauzeer om wat zevenblad uit te trekken, vraag ik me af of schrijven en tuinieren iets met elkaar te maken hebben. Mijn tuinbezigheden zijn veeleer reactief dan proactief. Wieden en snoeien, dus, in plaats van aanplanten en kleurenoases creëren – handelingen waar mijn vader beter in is. Wel weet ik dat wroeten in de aarde ontspant, ideeën laat stromen.

Ik kan me ook inbeelden dat tuinierende schrijvers een verband zien tussen die twee handelingen. Lively, een fervente tuinierster die ervan baalt dat ze niet langer op haar knieën kan zitten om te wieden, heeft het er niet expliciet over. Wel vindt ze dat de tuin de tijd herschikt. Wie tuiniert, is bezig met gisteren, vandaag en morgen. Met ons tuiniersverleden in het achterhoofd zaaien we in de hoop dat er iets moois zal ontstaan. Met boeken schrijven is het net zo.

Tuinieren en schrijven laten je omgaan met verandering in het leven, met vergankelijkheid. Lively vertelt dat ze net een *Hydrangea paniculata* heeft geplant, die haar waarschijnlijk zal overleven, een gedachte die haar niet verontrust. Schrijven is natuurlijk één lange oefening in verandering. Met elk woord verandert de wereld die de auteur schept.

Na het lezen van Lively's elegante en informatieve boek dringt het tot me door dat tuinieren en schrijven talige bezigheden zijn. Lively kan zich ontzettend verheugen op de nieuwe bloembollencatalogus, niet enkel vanwege de plaatjes maar ook om de namen van de planten en bloemen. 'Apricot Beauty' en 'Grand Perfection' kunnen er wat haar betreft mee door als namen voor tulpen. Als fuchsia-liefhebber rilt ze evenwel van een variëteit met de ongelukkige naam 'Shrimp Cocktail'.

Tot slot denk ik dat de plek waar je als kind woonde, kan bepalen of je een tuinierende schrijver wordt. Bladerend in *The writer's garden. How gardens inspired our best-loved authors*, een fotoboek over de tuinen van schrijvers als Agatha Christie en Beatrix Potter, valt het me op dat velen opgroeiden met tuinieren. Dat geldt ook voor Lively, die haar kindertijd doorbracht in een oververhit Egypte. Haar moeder legde er een tuin aan in Engelse stijl. Elke maand liet de tuinman hem onderlopen met water uit een naburig kanaal. Wie opgroeit met het beeld van visjes die tussen de rozen zwemmen kan haast niet anders dan zelf rozen kweken en daarover schrijven.
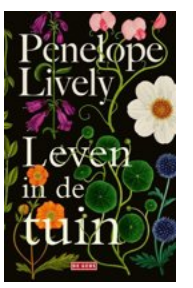
★★★★☆
Penelope Lively
Leven in de tuin.
Vertaald door Nadia Ramer, De Geus, 222 blz., 20 €
(e-boek 11,99 €).
Oorspronkelijke titel: 'Life in the garden'.